

EKONOMIE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 2. BLOK

Jarmila Zimmermannová
MVŠO 11.4.2022

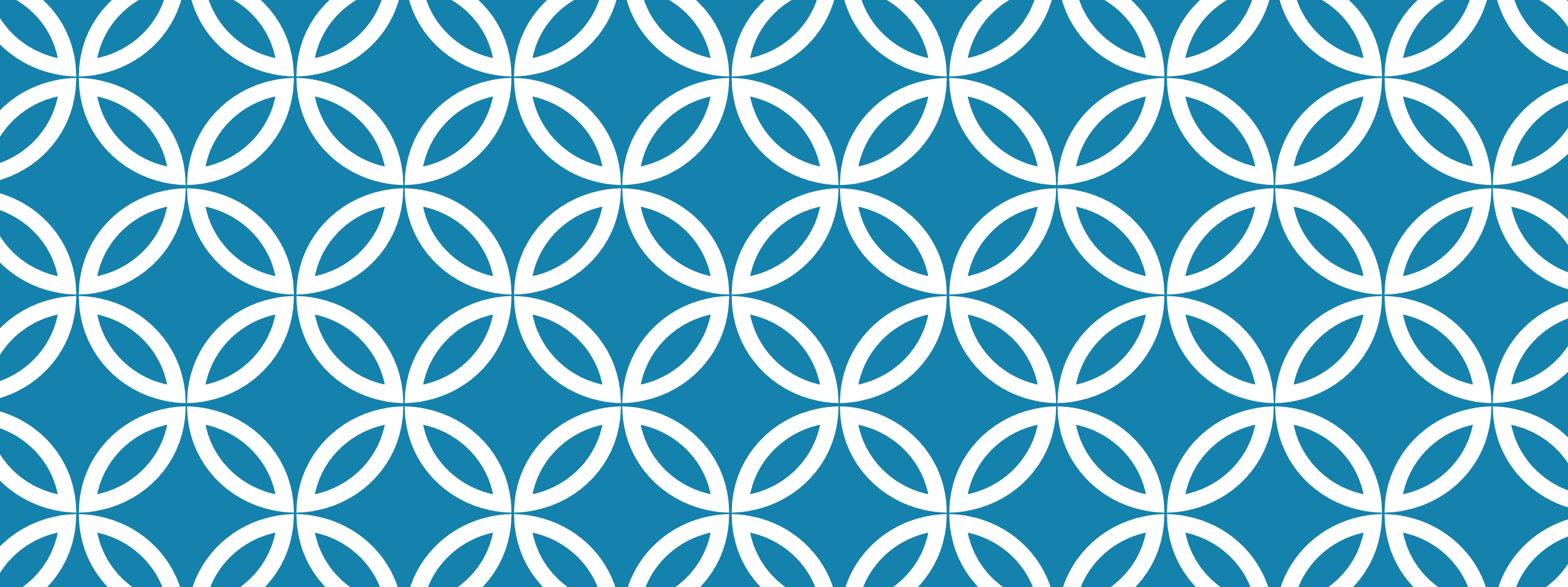
OSNOVA KURZU, TÉMATA

1.BLOK

1. **Ekonomie životního prostředí, negativní externality a jejich řešení**
2. **Ekonomické teorie a ochrana životního prostředí**
3. **Ekonomická škoda, náklady na zamezení, optimum kvality ŽP**
4. **Oceňování životního prostředí, metody**

2.BLOK

1. **Politika ochrany ŽP a její nástroje**
2. **Dotace, ekologické daně a poplatky**
3. **Obchodovatelné emisní povolenky**
4. **Dobrovolné nástroje a management ochrany ŽP**

POLITIKA OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

POLITIKA OCHRANY ŽP V PRAXI

Nová **Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050**, Politika ochrany klimatu, SEK, politika dopravní, zemědělská, koncepční materiály

Příprava legislativy:

- Programové prohlášení vlády:
  - vláda P. Fiala – ze dne 6. ledna 2022 <https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-193547/>
- Ministerstva
  - Vnitřní a meziresortní připomínkové řízení – řeší konflikty, rozpory
- Vláda – materiály s rozporem řeší přímo členové vlády
- Poslanecká sněmovna
  - poslanecké návrhy, pozměňovací návrhy, přílepký
- Senát
- Prezident

SPŽP 2030 CÍLE (1)

1.1 Dostupnost vody je zajištěna a její jakost se zlepšuje

- 1.1.1 Jakost povrchových vod se zlepšuje
- 1.1.2 Jakost podzemních vod se zlepšuje
- 1.1.3 Zásobování obyvatelstva pitnou vodou s vyhovující jakostí se zlepšuje
- 1.1.4 Čištění odpadních vod se zlepšuje
- 1.1.5 Efektivita využívání vody, vč. její recyklace, se zvyšuje

1.3 Expozice obyvatel a životního prostředí nebezpečným chemickým látkám se snižuje

- 1.3.1 Emise a úniky nebezpečných chemických látek do všech složek životního prostředí se snižují
- 1.3.2 Kontaminovaná území, vč. starých ekologických zátěží, jsou evidována a účinně sanována

1.5 Připravenost a resilience společnosti vůči mimořádným událostem a krizovým situacím se zvyšuje

- 1.5.1 Připravenost, resilience a adaptace na extremitu počasí se zvyšuje
- 1.5.2 Negativní dopady mimořádných událostí a krizových situací antropogenního a přírodního původu jsou minimalizovány
- 1.5.3 Vznik mimořádných událostí a krizových situací antropogenního původu je minimalizován

1.2 Kvalita ovzduší se zlepšuje

- 1.2.1 Emise znečišťujících látek do ovzduší se snižují
- 1.2.2 Imisní limity znečišťujících látek jsou dodržovány
- 1.2.3 Přeshraniční přenos znečišťujících látek se snižuje

1.4 Hluková zátěž a světelné znečištění se snižují

- 1.4.1 Hluková zátěž obyvatelstva a ekosystémů se snižuje
- 1.4.2 Světelné znečištění se snižuje

1.6 Adaptovaná sídla umožňují kvalitní a bezpečný život obyvatel

- 1.6.1 Sídla se účinně adaptují na rizika spojená se změnou klimatu
- 1.6.2 Rozvoj sídel je koncepční, přednostně jsou využívány brownfieldy a již využitá území
- 1.6.3 V sídlech je zaveden systém hospodaření s vodou, vč. vody srážkové
- 1.6.4 Kvalita zelené infrastruktury přispívající ke zlepšení mikroklimatu v sídlech se zvyšuje

SPŽP 2030 CÍLE (2)

2.1 Emise skleníkových plynů jsou snižovány

- 2.1.1 Emise skleníkových plynů klesají
- 2.1.2 Energetická účinnost se zvyšuje
- 2.1.3 Využívání obnovitelných zdrojů energie se zvyšuje

2.2 Oběhové hospodářství zaručuje hospodárné nakládání se surovinami, výrobky a odpady v ČR

- 2.2.1 Materiálová náročnost ekonomiky se snižuje
- 2.2.2 Maximálně se předchází vzniku odpadů
- 2.2.3 Hierarchie způsobů nakládání s odpady je dodržována

3.1 Ekologická stabilita krajiny je obnovena, hospodaření v krajině je dlouhodobě udržitelné a reaguje na změnu klimatu

- 3.1.1 Retence vody v krajině se zvyšuje prostřednictvím ekosystémových řešení a udržitelného hospodaření
- 3.1.2 Degradace půd, vč. zrychlené eroze, a plošný úbytek zemědělské půdy se snižuje
- 3.1.3 Mimoprodukční funkce a ekosystémové služby krajiny, zejména zemědělsky obhospodařovaných ploch, rybníků a lesů, jsou posíleny

3.2 Biologická rozmanitost je zachovávána v mezích tlaku změny klimatu

- 3.2.1 Stav přírodních stanovišť se zlepšuje a ochrana druhů je zajištěna
- 3.2.2 Ochrana a péče o nejcennější části přírody a krajiny je zajištěna
- 3.2.3 Negativní vliv invazních nepůvodních druhů je omezen
- 3.2.4 Ochrana volně žijících živočichů v lidské péči je zajištěna

POLITIKA OCHRANY KLIMATU – MEZINÁRODNÍ DOHODY

1992 – Schválena Rámcová úmluva o změně klimatu (UNFCCC).

1994 – Úmluva vstoupila v platnost.

1997 – dohoda o vzniku Kjótského protokolu k UNFCCC.

2001 – Česká republika ratifikovala Kjótský protokol.

2005 – Kjótský protokol vstoupil v platnost díky tomu, že jej ratifikovalo klíčové Rusko.

2012 – **Dodatek z Dauhá** – schváleno druhé období Kjótského protokolu pro léta 2013 až 2020

2015 – nová globální klimatická dohoda, tzv. **Pařížská dohoda**

2020 – vstoupila v platnost Pařížská dohoda

https://www.mzp.cz/cz/parizska_dohoda

KJÓTSKÝ PROTOKOL

Mezinárodní dohoda - cílem bylo snížit emise oxidu uhličitého (CO₂) a přítomnost skleníkových plynů (GHG – Greenhouse gases) v atmosféře.

Přijat 11. prosince 1997, vzhledem ke složitému procesu ratifikace vstoupil v platnost 16. února 2005.

Kjótský protokol má **192 smluvních stran.**

Uvádí v platnost Rámcovou úmluvu OSN o změně klimatu - zavazuje státy snížit emise skleníkových plynů v souladu s dohodnutými cíli. Dokument podepsalo 84 států, Českou republikou byl protokol podepsán 23. 11. 1998 na základě usnesení vlády č. 669/1998 a ratifikován 15. 11. 2001 (č. 81/2005 Sb.).

Pro ratifikaci Kjótského protokolu byly určeny dvě zásadní podmínky:

- alespoň 55 států
- tyto státy musí vypouštět alespoň 55 % celkového objemu skleníkových plynů.

Velké ohrožení pro ratifikaci - **dokument odmítly podepsat Spojené státy americké**, které jsou jedním z největších emitentů světových emisí skleníkových plynů - ohrožení pro rozvoj ekonomiky.

Přijetí protokolu tak záleželo na Rusku - nakonec dokument podepsalo.

Kvůli těmto problémům se ratifikace velmi zpozdila - platnost až po sedmi letech v roce 2005.

První závazkové období Kjótského protokolu probíhalo v letech 2008 až 2012 a signatáři se v něm zavázali snížit své emise o 5 % oproti roku 1990.

PAŘÍŽSKÁ DOHODA

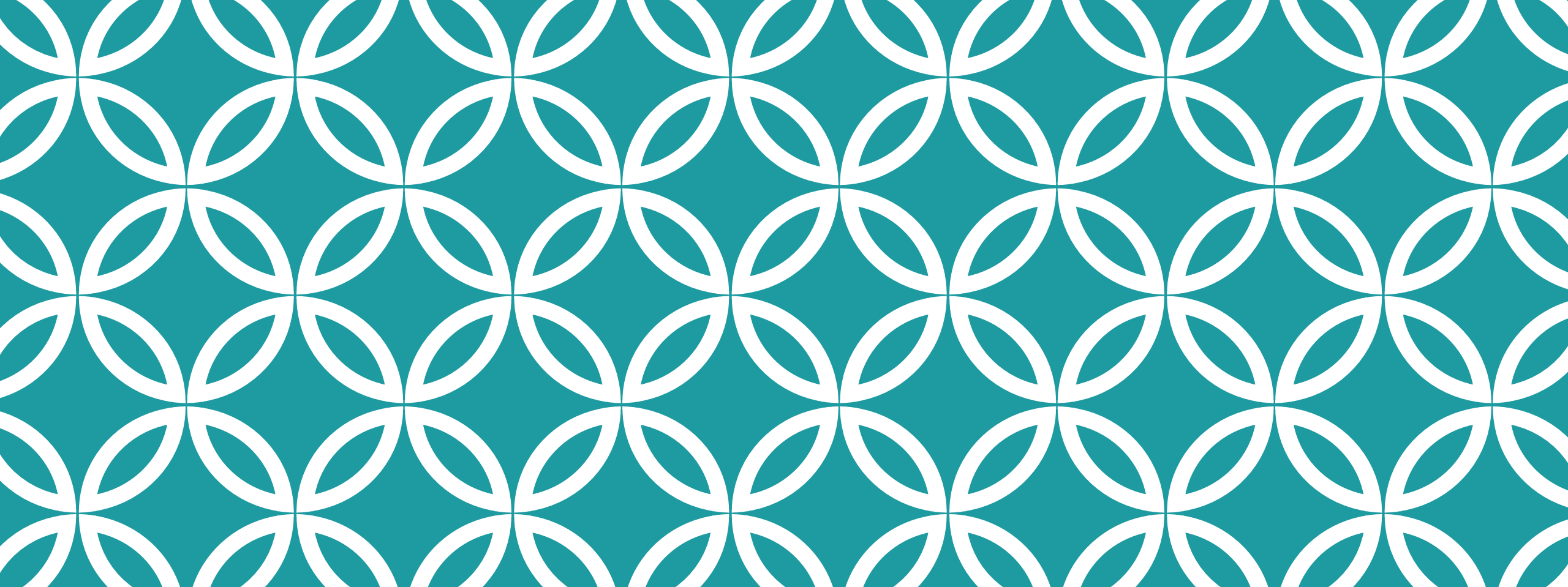
Přijata smluvními stranami Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (Úmluva) v prosinci 2015. Dohoda provádí ustanovení Úmluvy a po roce 2020 nahradila předtím platný Kjótský protokol.

Přijalo celkem 195 států - s cílem řešit změnu klimatu a její negativní dopady.

Smluvními stranami jsou státy ze všech pěti kontinentů světa a s výjimkou Ruské federace zahrnují všechny významné producenty emisí skleníkových plynů jako je například Čína a USA.

Hlavní body dohody:

- formuluje dlouhodobý cíl ochrany klimatu, jímž je přispět k udržení nárůstu průměrné globální teploty výrazně pod hranicí 2°C v porovnání s obdobím před průmyslovou revolucí a usilovat o to, aby nárůst teploty nepřekročil hranici 1,5°C a
- přináší významnou změnu, pokud jde o závazky snižování emisí skleníkových plynů. Dohoda totiž ukládá nejen rozvinutým, ale i rozvojovým státům povinnost stanovit si vnitrostátní redukční příspěvky k dosažení cíle Dohody.

NÁSTROJE POLITIKY ŽP

KLÍČOVÉ JSOU INFORMACE O ZNEČIŠTĚNÍ

MŽP, ČHMÚ, ČSÚ, CENIA, MPO, MZE

Statistická ročenka životního prostředí České republiky

Zpráva o životním prostředí České republiky

EUROSTAT

- <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Environment>
- http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Eurostat_regional_yearbook

ZÁSAHY VEŘEJNÉ AUTORITY

Co se zohledňuje při plánované regulaci

- Rozsah a umístění problému
- Zjištění a povaha znečišťovatele
- Velikost znečišťovatele
- Vyjednávání – transakční náklady
- Následná kontrola

IDENTIFIKACE ZNEČIŠŤOVATELŮ

Podniky X domácnosti (PO X FO)

Sektory hospodářství:

- Energetika
- Doprava
- Zemědělství
- Průmysl
- Služby

Složky ŽP – ovzduší, klima, voda, půda, příroda, biodiverzita

NÁSTROJE POLITIKY ŽP

V rámci **právního rámce** státu:

- Administrativní
- Ekonomické
- Dobrovolné
- Informační
- Vzdělávací, výchovné a osvětové

Regulace ze strany státu
X
řešení v rámci vlastnických práv

ADMINISTRATIVNÍ NÁSTROJE

Podniky i domácnosti – přímé ovlivňování

Zákazy, příkazy, limity

Typické pro složkové zákony – ovzduší, voda, půda

Příklad ovzduší – emisní limity

- Stacionární zdroje znečišťování
- Mobilní zdroje znečišťování

Technologie výroby, stanovení parametrů výrobků

EKONOMICKÉ NÁSTROJE

Podniky i domácnosti – nepřímé ovlivňování

Působí prostřednictvím ekonomické kalkulace

Náklady na zamezení – různí znečišťovatelé mají různé náklady

Subjekt se může rozhodnout, zda je pro něj finančně výhodnější vynaložit určité náklady na zamezení nebo ŽP poškozovat a platit za to

Princip znečišťovatel platí

EKONOMICKÉ NÁSTROJE – ČLENĚNÍ

Poplatky (znečišťování, využívání přírodních zdrojů, uživatelské, úlevy)

Daně (ekologické, ekologické prvky v jiných typech daní, daňové úlevy)

Sankce, pokuty

Dotace

Depozitně refundační systémy – zálohování

Obchodovatelné emisní povolenky

Environmentální pojištění – odpovědnost za škody

Zelené fondy

Tzv. finanční nástroje - výhodné půjčky

APLIKACE EKONOMICKÝCH NÁSTROJŮ (1)

Stanovíme platbu, cenu znečištění

Snížení znečištění = ????

Vstup, zdroj, výstup

APLIKACE EKONOMICKÝCH NÁSTROJŮ (2)

Stanovíme snížení znečištění

Cena znečištění = ????

Území

ADMINISTRATIVNÍ VS. EKONOMICKÉ NÁSTROJE (1)

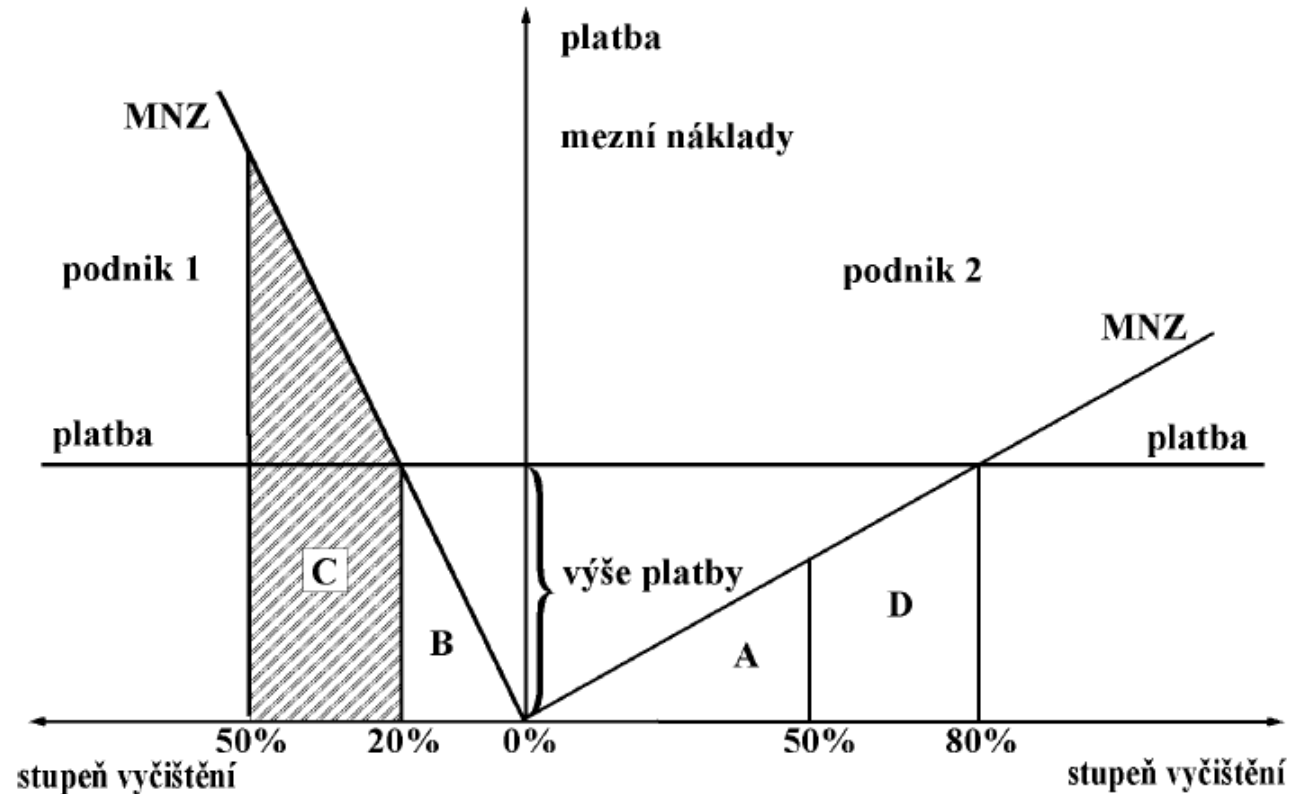
Administrativní – výhody

- Působí rychle
- Jistá reakce znečišťovatele
- Jednodušší aplikace
- Jednodušší kontrola
- Dobře pochopitelné a prosaditelné

Administrativní – nevýhody

- Nevytvářejí stimul k dalšímu zlepšování
- Nutnost individuální kontroly každého znečišťovatele
- Z mae hlediska neefektivní – nejsou s minimálními náklady

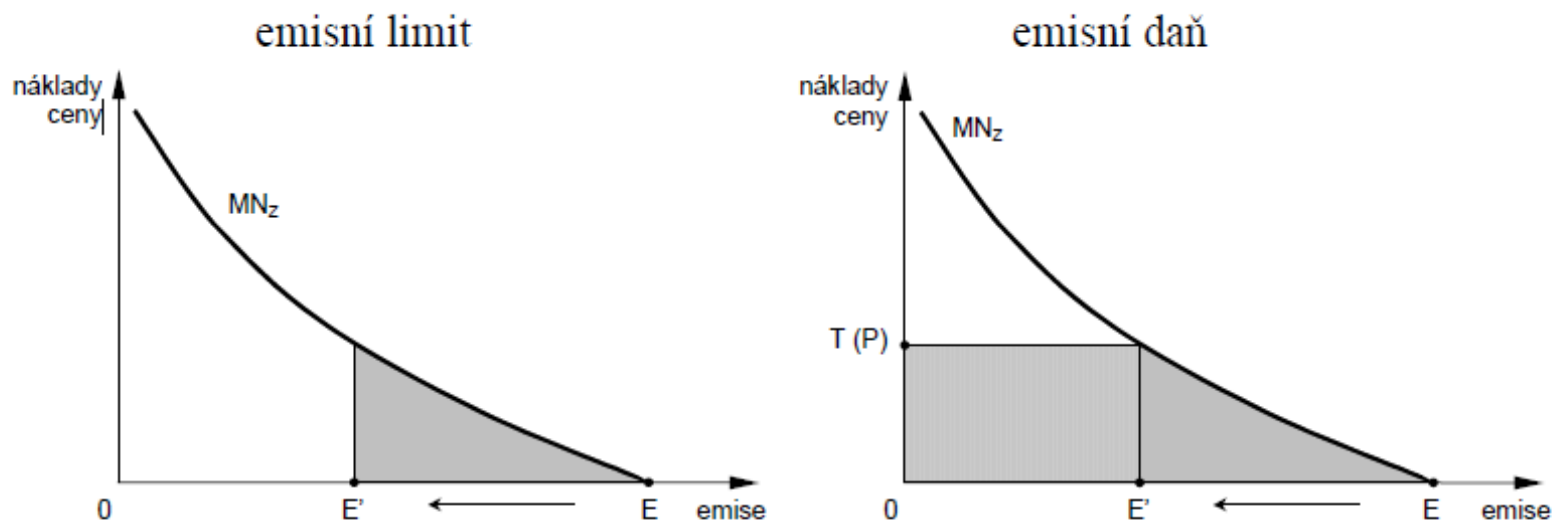
ADMINISTRATIVNÍ VS. EKONOMICKÉ NÁSTROJE – MAKROEKONOMICKÝ POHLED

Obr. 13 Srovnání celkových nákladů při působení plateb a limitů

Zdroj: Jiřina Jílková, 2007

ADMINISTRATIVNÍ VS. EKONOMICKÉ NÁSTROJE – MIKROEKONOMICKÝ POHLED

Obr. 14 Dopad limitu a emisní daně

Zdroj: Jiřina Jílková,
2007

PŘEHLED NÁSTROJŮ PODLE VLIVU STÁTU

Informational Instruments	Cooperative Instruments	Economic Instruments	Regulatory Instruments
<ul style="list-style-type: none"> • Environmental information • Nature education • Symbols (eco-labels) • (...)	<ul style="list-style-type: none"> • Voluntary agreements (VA) • Roundtables • Mediation • Forest certification • (...)	<ul style="list-style-type: none"> • Environmental taxes / charges • Tradable permits • Subsidies • Financial funding • (...)	<ul style="list-style-type: none"> • Direct control • (...)

← *low* **Degree of state intervention** *high* →

PRAXE

V praxi **nezná regulátor náklady na zamezení** jednotlivých firem – určení platby je obtížné – riziko, že se opatření mine účinkem

Aplikace konkrétního ekonomického nástroje záleží na **celkových nákladech na jeho správu**

Nástrojový mix – souběžně působí administrativní a ekonomické nástroje

DOPADY REGULACE (1)

Ex ante hodnocení x Ex post hodnocení

Metodika RIA - hodnocení dopadů navrhovaných právních úprav – součást předkládané legislativy

Krátké časové období x dlouhé časové období

Makroekonomické a mikroekonomické modelování

DOPADY REGULACE (2)

Dopady na ***přerozdělování bohatství ve společnosti*** – různé skupiny obyvatel

Dopady na zahraniční obchod - ***konkurenceschopnost***

Vliv na cenovou úroveň a ***inflaci***

Dopady na ***veřejné příjmy***

Dopad na ***produkci a ekonomický růst***

Dopady na ***investice***

Vliv na ***zaměstnanost***

DOPADY REGULACE (3)

Dopady na konkurenceschopnost - Porterova hypotéza – dobře navržená environmentální politika může stimulovat inovace, vývoj nových výrobních postupů a zvyšovat produktivitu

Porter rozlišuje 2 hlavní typy inovací:

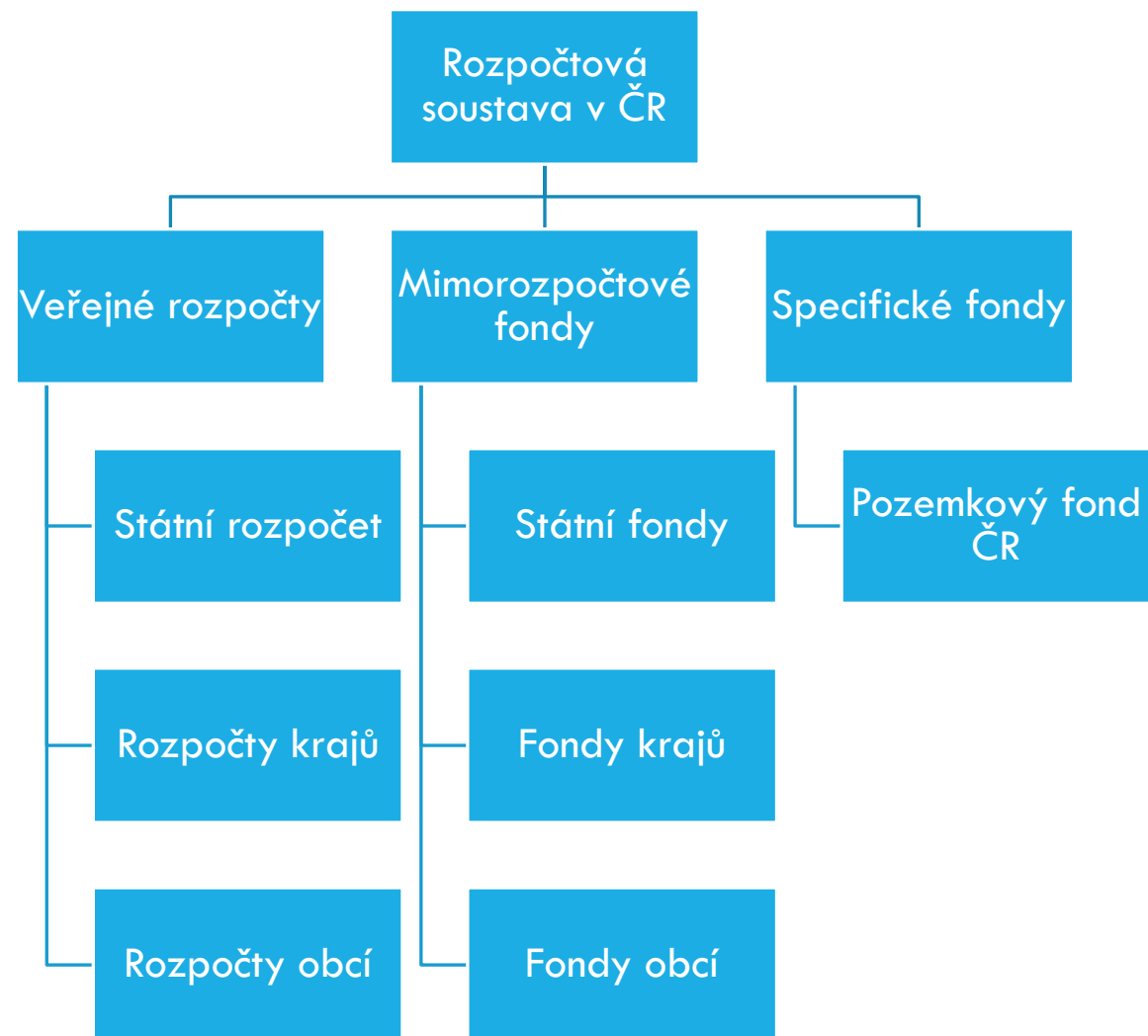
- Inovace zaměřené na minimalizaci nákladů na odstranění již vzniklého znečištění (tzv. koncové technologie)
- Inovace zlepšující produktivitu výrobních faktorů - snaží se předcházet samotnému vzniku znečištění.

Firma sníží nejen svůj vlastní negativní vliv na ŽP, ale díky snížení svých nákladů pomůže i k posílení své vlastní ziskovosti a konkurenceschopnosti.

DOTACE

ZDROJE DOTACÍ V ČR

MIMOROZPOČTOVÉ FONDY

Fondy ve vztahu k ochraně životního prostředí

- Státní fond životního prostředí – SFŽP
- Státní zemědělský intervenční fond – SZIF
- Státní fond dopravní infrastruktury - SFDI

SFŽP

- Zřízen v roce **1991**
- Směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků + přílohy ke směrnici
- O použití finančních prostředků rozhoduje ministr
- Nejvýznamnější mimorozpočtový zdroj financování environmentálních investic
- Podpory ve formě půjček a dotací

MOŽNOSTI PODPORY 2022 + VÝHLED

Národní program Životní prostředí (<https://www.narodniprogramzp.cz/>)

Nová zelená úsporám (<http://www.novazelenausporam.cz/>)

Dešťovka (<https://www.dotacedestovka.cz/>)

Kotlíkové dotace (<https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/kotlikove-dotace/>)

Operační program Životní prostředí (kofinancuje SFŽP, <http://www.opzp.cz/>), 2014 - 2020

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost - (<http://www.oppik.cz/>),
Operační program Doprava (kofinancuje SFDI) <http://www.opd.cz/cz/uvod>, Program rozvoje
venkova (kofinancuje SZIF) <https://www.szif.cz/cs/prv2014>

Všechny operační programy 2014 – 2020 zde: <https://www.dotaceeu.cz/cs/uvod>

Norské fondy <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/norske-fondy/>

Zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie

- dotovaná výkupní cena elektřiny z OZE (www.eru.cz)

KOTLÍKOVÉ DOTACE

Cílem programu je do roku 2020 (2022) snížit emise znečišťujících látek do ovzduší z lokálních topenišť výměnou minimálně 85 tisíc starých kotlů. Celkově bude domácnostem rozděleno ve 3 výzvách 9 miliard korun.

V první výzvě - ambice vyměnit 20 tisíc starých neekologických kotlů – překonána - 30 tisíc žádostí.

V druhé výzvě - do konce roku 2019 výměna dalších 35 tisíc starých kotlů.

Na pokrytí převisu poptávky ze 3. výzvy bylo uvolněno dalších 1,5 miliardy korun z podprogramu Nová zelená úsporám – Adaptační a mitigační opatření.

Dotace pro domácnosti administrují kraje.

○ dotaci si může požádat každý majitel rodinného domu s kotlem na pevná paliva s ručním přikládáním, který nesplňuje požadavky 3. třídy dle EN 303-5.

DEŠŤOVKA

Dotace pro využití srážkové a odpadní vody v domácnosti a na zahradě.

3 typy podporovaných opatření:

- **Akumulace srážkové vody pro zálivku zahrady**
- **Akumulace srážkové vody pro splachování WC a zálivku zahrady**
- **Využití přečištěné odpadní vody s možným využitím srážkové vody**

OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE – DOTOVANÁ CENA

Minimální výkupní ceny a zelené bonusy

<http://www.eru.cz/cs/poze>

Rozhodnutí ERÚ 6/2021

[ERÚ - Cenové rozhodnutí č. 6/2021 - Detail článku \(eru.cz\)](#)

POSUZOVÁNÍ EFEKTIVNOSTI ENVIRONMENTÁLNÍCH PROJEKTŮ

POSUZOVÁNÍ EFEKTIVNOSTI ENVIRONMENTÁLNÍCH PROJEKTŮ

Efektivnost:

- Účelnost - cíl
- Hospodárnost - náklady

Standardní ukazatele efektivity

- Doba návratnosti
- Výnosnost a rentabilita
- Čistá současná hodnota investice
- Vnitřní výnosové procento

DOBA NÁVRATNOSTI – PROSTÁ, DISKONTOVANÁ

$$TN_P = \frac{IN}{CF}$$

IN náklady na investici (investiční výdaj),
CF je roční peněžní tok (roční příjem – úspora
nákladů v důsledku investice).

$$DCF = \frac{CF}{(1+i)^n}$$

CF je roční peněžní tok (roční příjem – úspora
nákladů v důsledku investice),
i je diskontní sazba
n rok, který se počítá

ENV. PROJEKTY FINANCOVANÉ Z VEŘEJNÝCH PROSTŘEDKŮ

Hodnocení efektivity

- Cost benefit analýza (CBA)
- Nákladová efektivity

Další metody

- EIA
- Strategické env. hodnocení SEA
- SWOT analýza
- Hodnocení životního cyklu produktu

PŘÍKLAD – VLIV EKONOMICKÝCH NÁSTROJŮ (1)

Představte si, že jste manažer firmy. Uvažujete o investici, která bude mít pozitivní ekonomické i environmentální přínosy. Zadání:

- jednorázové investiční náklady (IN) = 1 000 000 EUR
- Průměrná roční změna cash flow = 1 500 000 EUR
- Znečištění (emise) před investicí (E0) = 1 000 tun/rok
- Znečištění (emise) po investici (E1) = 300 tun/rok
- Maximálně akceptovatelná doba návratnosti investice pro firmu (PBmax) = 4 roky

1) Je tento projekt pro vaši firmu ekonomicky efektivní?

Doba návratnosti $PB = IN / \Delta CF$

PŘÍKLAD – VLIV EKONOMICKÝCH NÁSTROJŮ (2)

2) Vypočítejte, kolik by musela činit jednorázově poskytnutá dotace k této investici, aby pro Vás začala být efektivní.

3) Představte si situaci, kdy nelze získat dotaci. Je však zaveden systém obchodovatelných emisních povolení, kde budete moci prodat povolenky za znečištění. Jaká je minimální cena jedné jednotky (tuny emisí), za kterou své znečištění budete ochotni prodat?

EKOLOGICKÉ DANĚ

DEFINICE EKOLOGICKÝCH DANÍ

Podle OECD 2 různé typy dle předmětu daně:

- daně, které mají podobu plateb **přímo vztažených** ke znečištění či k emisím
- daně, které jsou založeny na **nepřímém vztahu** mezi částkou daně a ekologickým problémem, který by měl být touto daní ovlivněn - daň není uvalena emise ale na **zástupný předmět daně**, který se vztahuje ke znečištění.

ROZDÍL MEZI DVĚMA TYPY

Souvisí s následnou reakcí znečišťovatele. V případě:

- daně uvalené na emise se bude znečišťovatel snažit snižovat emise
- daně uvalené například na vstupy se bude snažit znečišťovatel snižovat použití tohoto vstupu.

VLASTNOSTI DANÍ UVALENÝCH NA EMISE

Vyšší administrativní náklady

Propojenost přímo s problémem vysokých emisí

Vhodné použít tam, kde chceme ovlivnit určitou škodlivinu a **současně je možné tuto škodlivinu u znečišťovatele pravidelně měřit**

VLASTNOSTI DANÍ UVALENÝCH NA VSTUPY

Nižší administrativní náročnost

Propojenost s problémem emisí nepřímá

Vhodné když chceme ovlivnit **celý soubor škodlivin**, které vznikají za použití určitého výrobního vstupu

CHARAKTERISTIKA DAŇOVÝCH A POPLATKOVÝCH NÁSTROJŮ

Emisní daně či poplatky: přímé platby vztažené na kvantitu nebo kvalitu vypouštěného polutantu – voda, ovzduší

Výrobní daně či poplatky: vztaženy na výrobky, které způsobují znečištění ve výrobní, spotřební nebo likvidační fázi – energetika, automobily, chemikálie

Uživatelské poplatky či daně: povinné platby za určité služby – důvodem zejména financování těchto služeb – odpad, odpadní vody, vstup do určité lokality

CO PATŘÍ MEZI EKODANĚ V ČR ???

Podle databáze ekonomických nástrojů OECD -

<https://pinedatabase.oecd.org/>

I. typ ekologických daní – **přímé zpoplatnění:**

- poplatky za znečištění životního prostředí
- poplatky za využívání přírodních zdrojů
- zpoplatnění dopravy

II. typ ekologických daní – **zástupný předmět daně:**

- spotřební daně
- ekologické daně
- ekologické aspekty u ostatních daní (zejména osvobození)

POPLATKY – DĚLENÍ DLE SLOŽEK

Voda

- P. za odebrané množství podzemní vody
- P. za vypouštění odpadních vod do vod povrchových
- P. za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních
- Platby za odběr povrchové vody (k úhradě správy vodních toků a správy povodí)

Odpady

- P. za uložení odpadů
- P. za komunální odpad
- Registrační a evidenční p. dle zákona o obalech

POPLATKY – DĚLENÍ DLE SLOŽEK

Ovzduší

- P. za znečištění ovzduší
- P. za výrobu a dovoz regulovaných látek a výrobků, které je obsahují – freony

Těžba

- Úhrada z dobývacího prostoru
- P. za vydobyté nerostné suroviny z výhradních ložisek nebo vyhrazených nerostů po jejich úpravě a zušlechtění

Půda

- Odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu – trvalé a dočasné odnětí
- P. za odnětí lesních pozemků – trvalé a dočasné

ZPOPLATNĚNÍ V DOPRAVĚ

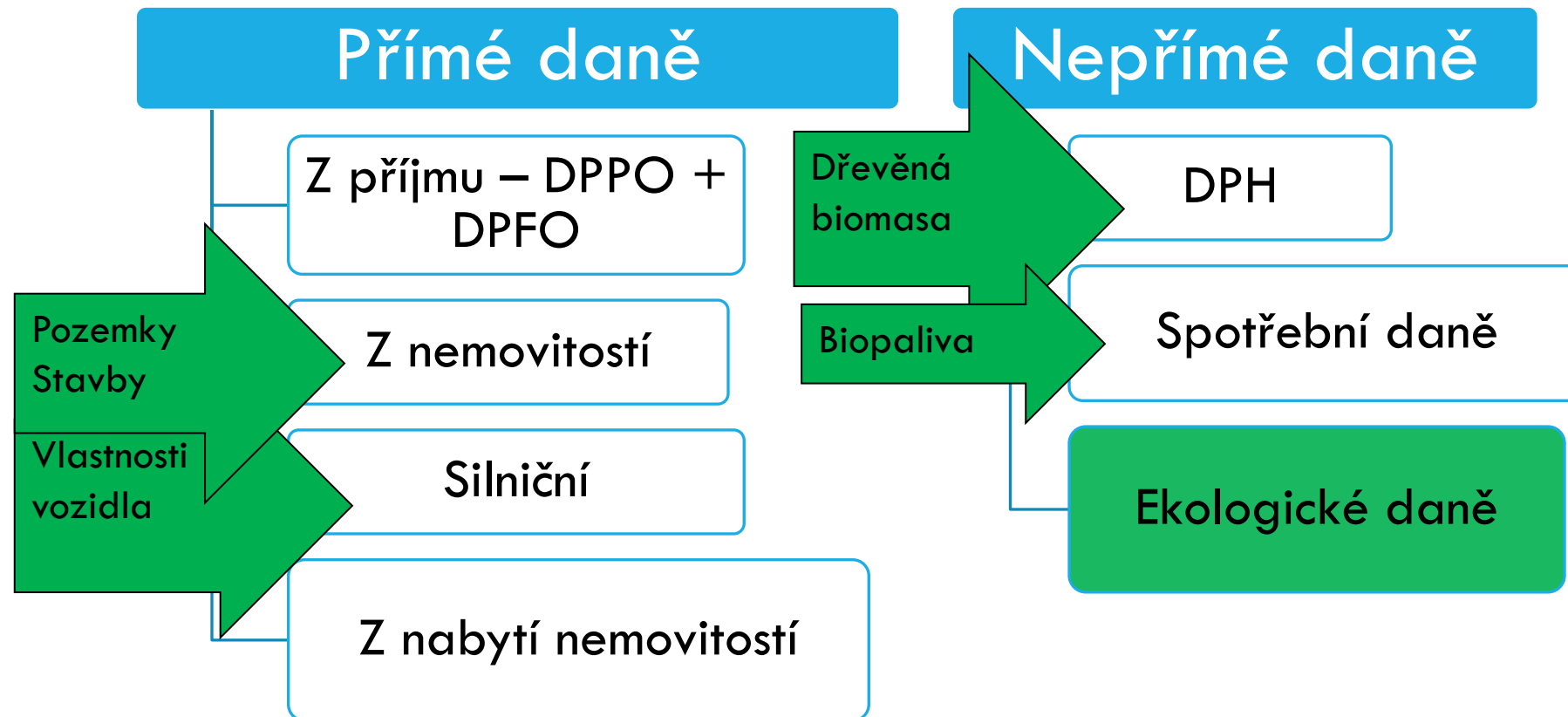
Poplatek za registraci motorového vozidla (oficiálně poplatek na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění autovraků) – zpoplatnění rozlišeno podle vlastností vozidla

Poplatek za vjezd (zákon o místních poplatcích) – 200 Kč/den

Zpoplatnění pozemních komunikací:

- Dálniční známka (tzv. časový poplatek)
- Mýtné – zpoplatnění rozlišeno podle vlastností vozidla

EKOLOGICKÉ ASPEKTY DANÍ V ČR

DANĚ V ČR 2022

Legislativa EU

Ekologické daně – daň z elektřiny, zemního plynu a pevných paliv

Ostatní daně s nepřímým vlivem na ŽP

- **DPH** – snížená sazba pro dřevěnou biomasu
- **Z nemovitostí** – pozemky a stavby nakládání s odpady, ČOV, vybrané OZE, pozemky chráněných území
- **Silniční daň** – osvobození ekovozeidel, sazba daně upravená dle data registrace vozidla
- **Spotřební daň** – biopaliva I. a II. generace, bioplyn

EKOLOGICKÁ DAŇOVÁ REFORMA (EDR)

1. vlna EDR - 90. léta 20. století, severské země – Finsko, Norsko, Švédsko a Dánsko.

- Převážně zavádění uhlíkových daní – daní z CO₂, doprovázeno redukcí daní z příjmu nebo snížením příspěvků na sociální zabezpečení.

2. vlna - Nizozemí, Rakousko, Velká Británie, Itálie, Německo a Francie.

- Převážně spotřební daně na paliva a elektřinu, snížení daňového zatížení práce.

MYŠLENKA EDR

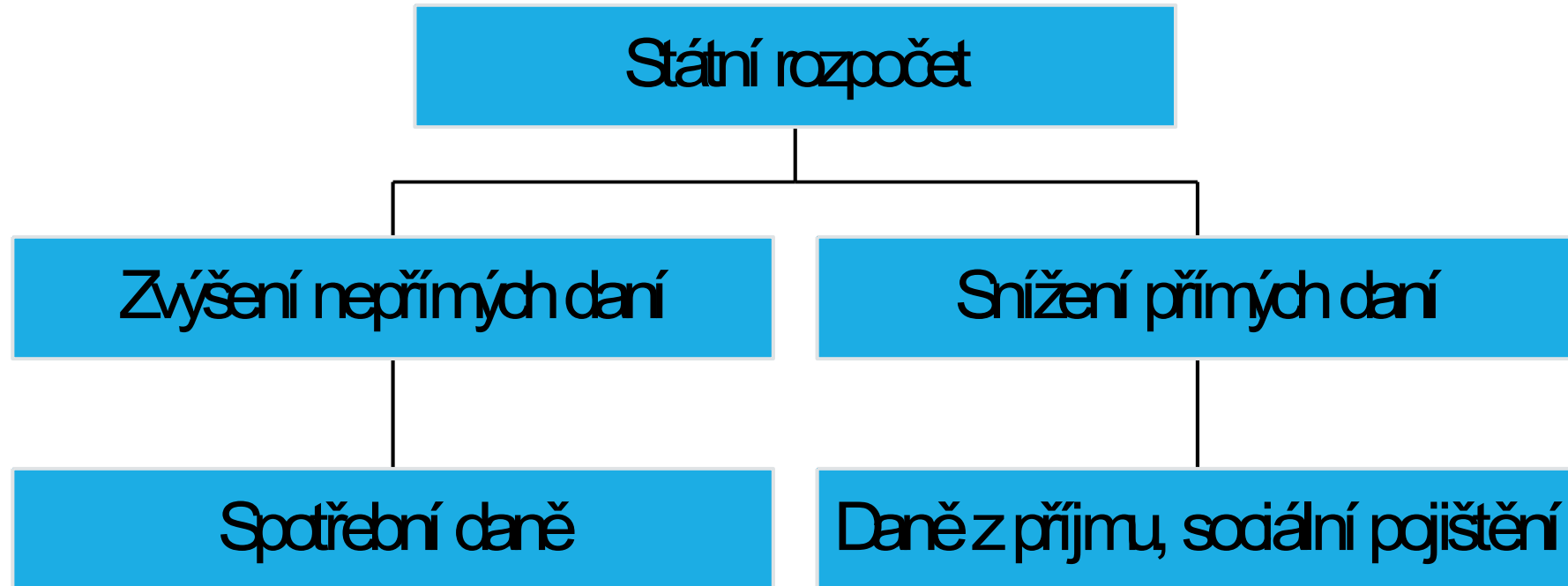
„Tax bads, not goods“

Výnosová neutralita

Nutnost prezentace veřejnosti - příklad z Německa –
nepochopení

Trend snižování přímých a zvyšování nepřímých daní v EU

VÝNOSOVÁ NEUTRALITA

ENERGETIKA

Energetické daně + daně z CO₂ + poplatky

Směrnice 2003/96/ES - platnost od 1.1.2004, pro ČR od 1.5.2004 – vyjednané přechodné období do 31.12.2007

- Povinné **minimální sazby spotřebních daní** z paliv a elektřiny - benzín, nafta, topné oleje, zemní plyn, LPG, pevná paliva, elektřina
- Rozdílné sazby daně u paliv využívaných jako motorová paliva a topiva; podnikatelské X nepodnikatelské využití
- Možnost výjimek a osvobození

DOPRAVA

Směrnice 2003/96/ES v dopravě + specifické daně členských zemí

Opatření zaměřená na spotřebitele:

- Rozlišení sazby daní podle vlastností automobilu (DPH, registrační daň, tzv. cirkulační daň, daň z motorových vozidel)
- Uhlíkové daně (severské státy)
- Daňové úlevy podporující ekologická vozidla: daňová úleva u daně z příjmu při nákupu ekovožidla (Belgie, USA), daňová úleva při dovybavení automobilu filtrem (Německo)

REVIZE SMĚRNICE 2003/96/ES

Daň rozdělena na 2 složky:

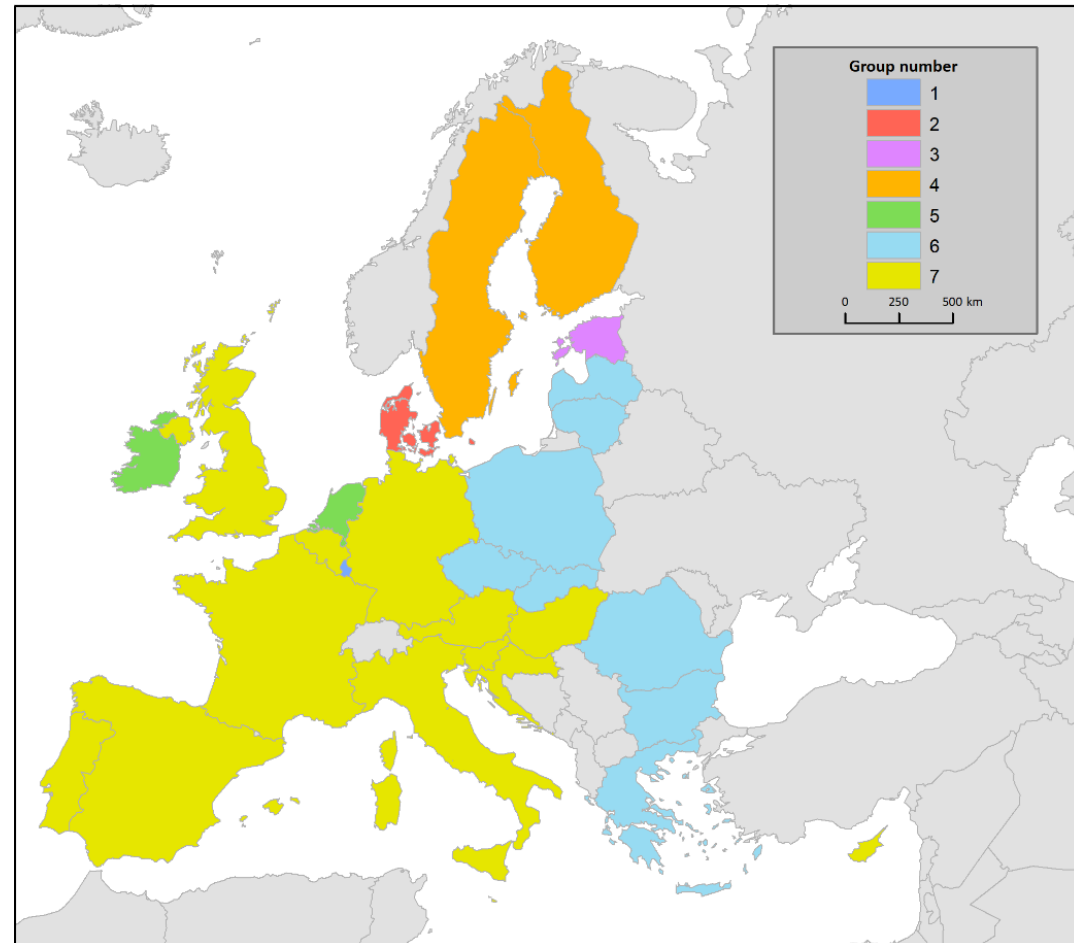
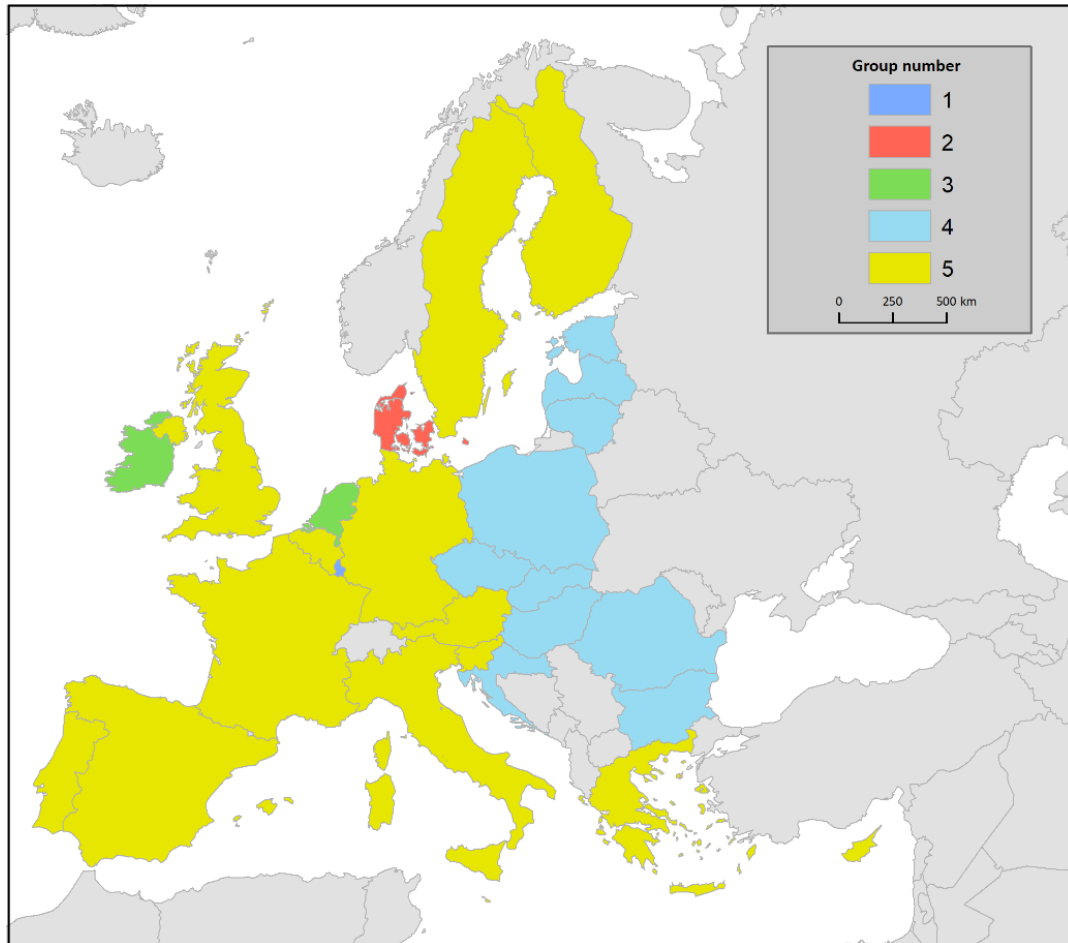
- **Zdanění CO₂ – sazba 20 EUR/t CO₂**
- **Všeobecné zdanění spotřeby energie**

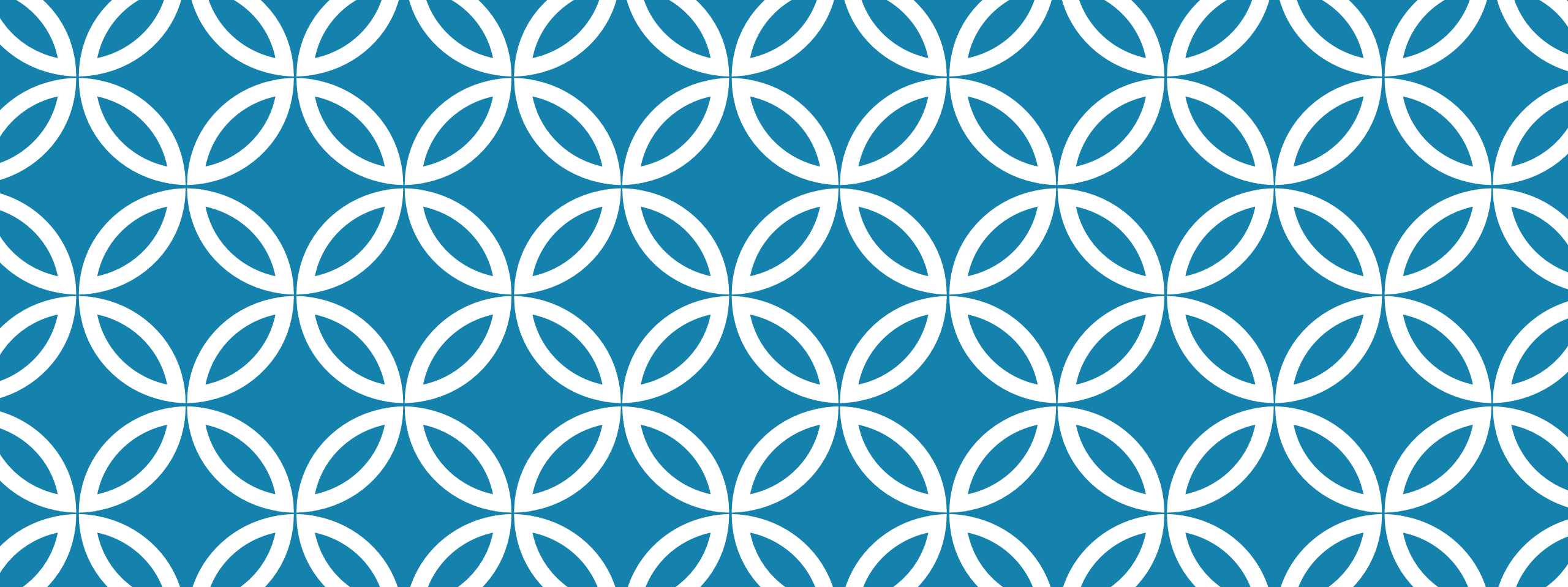
Všeobecného zdanění spotřeby energie - nové daňové sazby – původně od 1. 1. 2013, u motorových paliv náběh v letech 2015 a 2018

Provázanost mezi energetickými daněmi a EU ETS - možnost zpoplatnění emisí CO₂ i u sektorů, které nejdou regulovat přes EU ETS – domácnosti, doprava

Porovnej - cena tuny CO₂ na burze

PRO ZAJÍMAVOST – VÝSLEDKY VÝZKUMU KLASTROVÁNÍ VÝNOSŮ EKODANÍ V EU 2008 VS. 2017

OBCHODOVATELNÉ EMISNÍ POVOLENKY

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

- **Politickým rozhodnutím se stanoví cíl** – přípustné množství emisí na určitém území za určitý čas
- Množství emisí = fixní parametr, **cenu generuje trh**
- Stanovení pravidel pro přidělení emisních práv každému znečišťovateli:
  - Bezplatně – tzv. grandfathering
  - Poplatek
  - Aukce
- Emisní práva jsou **obchodovatelná** – dodatečná práva lze získat na trhu
- Každý znečišťovatel srovnává cenu povolenky na trhu se svými **náklady na zamezení** – výsledkem **dosažení emisního cíle s co nejnižšími náklady**

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

Lze použít tam, kde lze *jednoznačně identifikovat znečišťovatele a určit kvantitativní cíl*

PODMÍNKA FUNGOVÁNÍ: průkazný a transparentní systém monitorování emisí

HISTORIE OBCHODOVÁNÍ

První programy obchodování v **USA v 70.letech:**

- Ovzduší – úspěšný Program kyselého deště – redukce SO₂
- Voda, půda
- Rybářství

Rybářství i v Austrálii, Kanadě, Islandu, Nizozemí a Novém Zélandu

Klima - povolenky na CO₂ v EU, USA (Kalifornie), Čína, Jižní Korea

EU:

- Evropský systém emisního obchodování (**EU ETS**) = **největší systém** obchodovatelných povolení **na světě**.
- Do EU ETS zahrnuto **téměř 12 000 zařízení** ze sektorů energetiky, výroby oceli a železa, cementu a vápna, celulózy a papíru, sklo-keramického a rafinérií.
- Od roku 2012 zahrnuta i **civilní letecká doprava**
- Systém pokrývá **více než 2 miliardy tun emisí CO₂**.

KJÓTSKÝ PROTOKOL VERSUS EU ETS

Kjótský protokol

- **1. kontrolní období 2008 – 2012** – snížení emisí v porovnání s rokem 1990
- **2. kontrolní období 2013 – 2020** - EU a jejích 27 členských států se zavázalo snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o **20 %** v porovnání s rokem 1990.
- **Jednotky AAU** - Assigned Amount Unit – odpovídá 1 tuně emitovaného CO₂

Kjótský protokol využívá tzv. flexibilních mechanismů:

- **obchodování s emisemi** (Emission Trading – ET) – mezinárodní – **mezi státy**
- **společně zaváděná opatření** (Joint Implementation – JI)
- **mechanismus čistého rozvoje** (Clean Development Mechanism – CDM).

KJÓTSKÝ PROTOKOL VERSUS EU ETS

EU ETS

- V systému EU ETS (Emission Trading Scheme) alokováno určité množství evropských povolenek
- **Jednotky EUA** - EU Allowance – odpovídá 1 tuně CO₂
- **Obchodování v rámci EU – plnění závazku EU z Kjótského protokolu**
- Klíčovým prvkem období 2005 – 2007
- 2008 – 2012 tzv. **Národní alokační plán** - povolenky přidělovány zdarma
- **Období 2013 – 2020 – tzv. Národní plán investic – zdarma jen výrobcí elektřiny, co provádějí investice; ostatní burza**
- **Obchodovatelná komodita emise CO₂**

HLAVNÍ PRINCIPY EU ETS V ČR

Systém spuštěn v roce 2005

- 2005 – 2007 – I. fáze, tzv. předkjótská
- 2008 – 2012 – II. fáze
- 2013 – 2020 – III. fáze
- **2021 – 2030 – IV. fáze**

Přenesení závazku státu na *jednotlivé podniky*

Základní sektory ekonomiky – velikostní limit pro povinný vstup zdroje znečištění do systému

Doprava – od 2012 civilní letecká doprava

Komodita – emise CO₂

Obchodovatelný prvek – povolenka = *právo vypustit 1 tunu CO₂*

REJSTŘÍK

V ČR veřejně přístupný **Rejstřík obchodování s povolenkami** – provozuje OTE, a.s. (Operátor trhu s elektřinou) – <https://www.povolenky.cz/>

Rejstřík slouží k zajištění přesné evidence vydávání, držení, převádění a rušení povolenek

Od roku 2005, od roku 2008 začleněn do systému rejstříků v rámci Kjótského protokolu

Provozovatelé zařízení a obchodníci

Obchodníci - Osobní vkladní účet. Držitelé osobního vkladního účtu jsou převážně dealeři, brokeři, banky.

BURZA

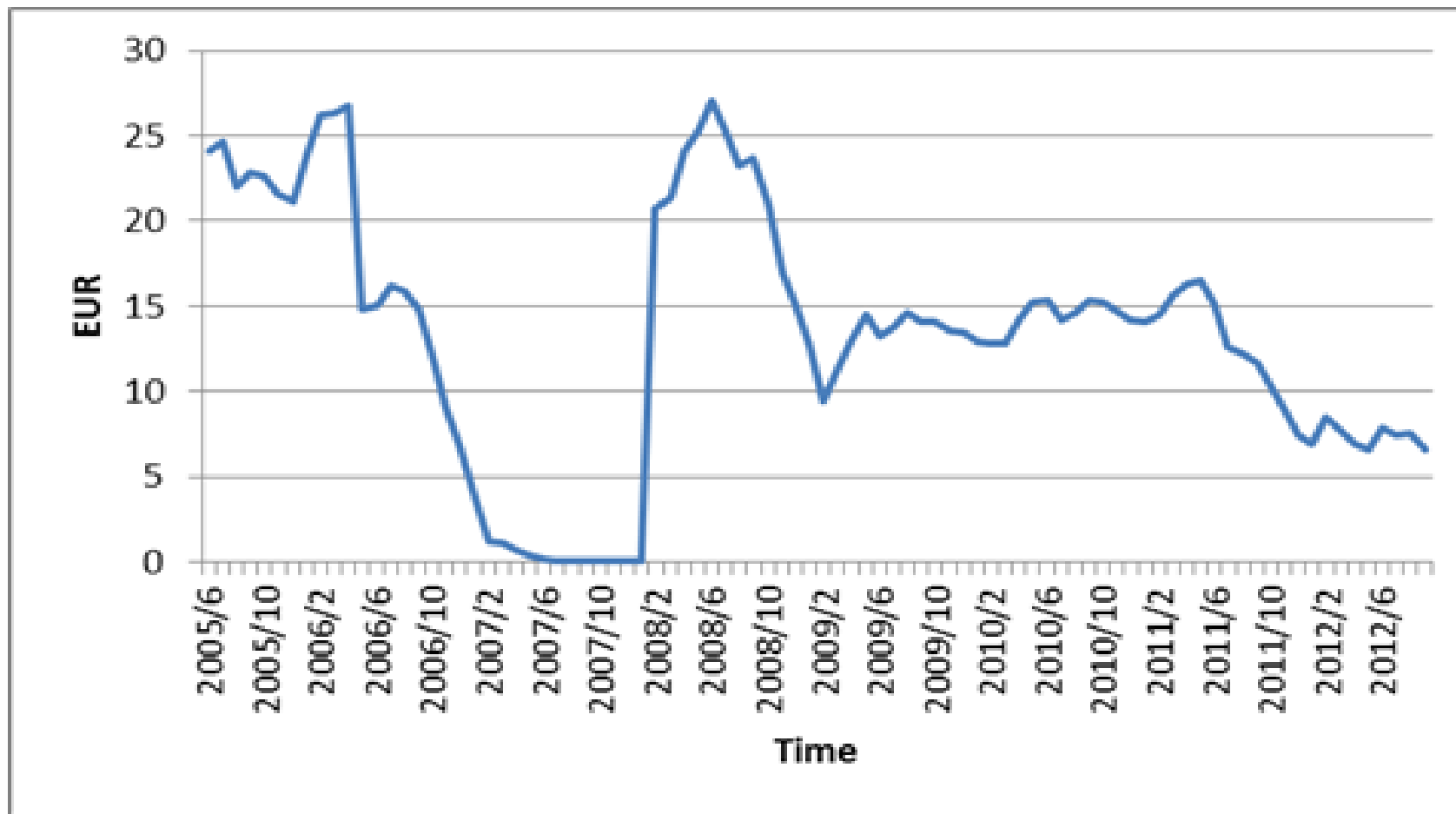
Obchodování s emisními povolenkami:

- *energetická burza EEX v Lipsku* – povolenky denně obchodovány - <http://www.eex.com/en/>
- *ve Francii BlueNext* - v období 2008 – 2012 největší – nyní zavřená

Období 2005 – 2007 - pilotní fáze

- Ceny povolenek - v **dubnu 2006** maximum **31 EUR**, krátce nato prudký pokles
- V krátké době pokles více než dvě třetiny – cena **pod 10 EUR**
- Důvod propadu - zjištění, že některé země EU nenaplnily přidělené kvóty
- **Konec roku 2007 - cena povolenek pro I. fázi téměř na nule, cena povolenek na rok 2008 - 17 EUR**

VÝVOJ CENY EUA 2005 - 2012

EUA – AUKCE 2013 - 2020

2020-03-12

21

today

Information and Download

Price in EUR/tCO2 | Volume in tCO2 | Time in CE(S)T

EU Emission Allowances

EU Emission Allowances | Primary Market Auction

Name	Market Area	Date	Time	Price	Volume	Cover Ratio	Number of Bidders	Number of Executed Bidders
Phase 3	EU (TCAP)	2020-03-12	11:00	22.85	2,717,500	3.14	27	19

1d

1m

3m

6m

1y

All

2012-06-25

21

2020-03-12

21

all series

Price

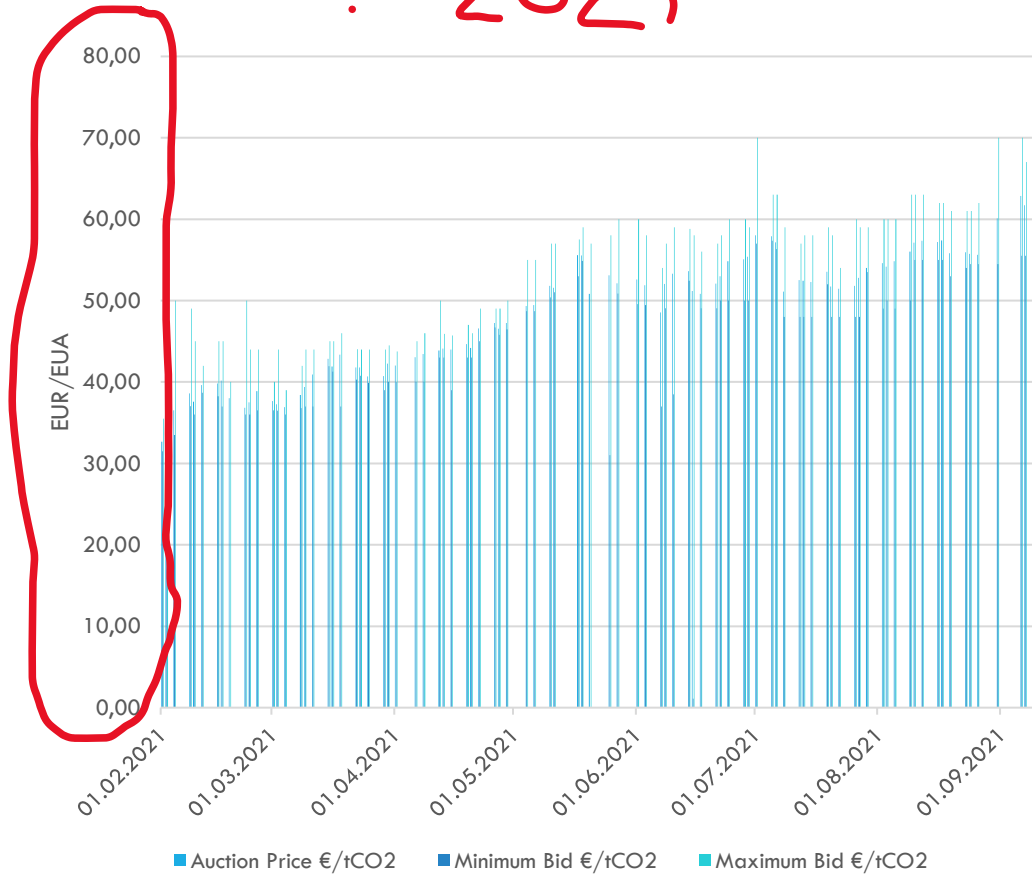
Volume Primary Market Auction

— Price

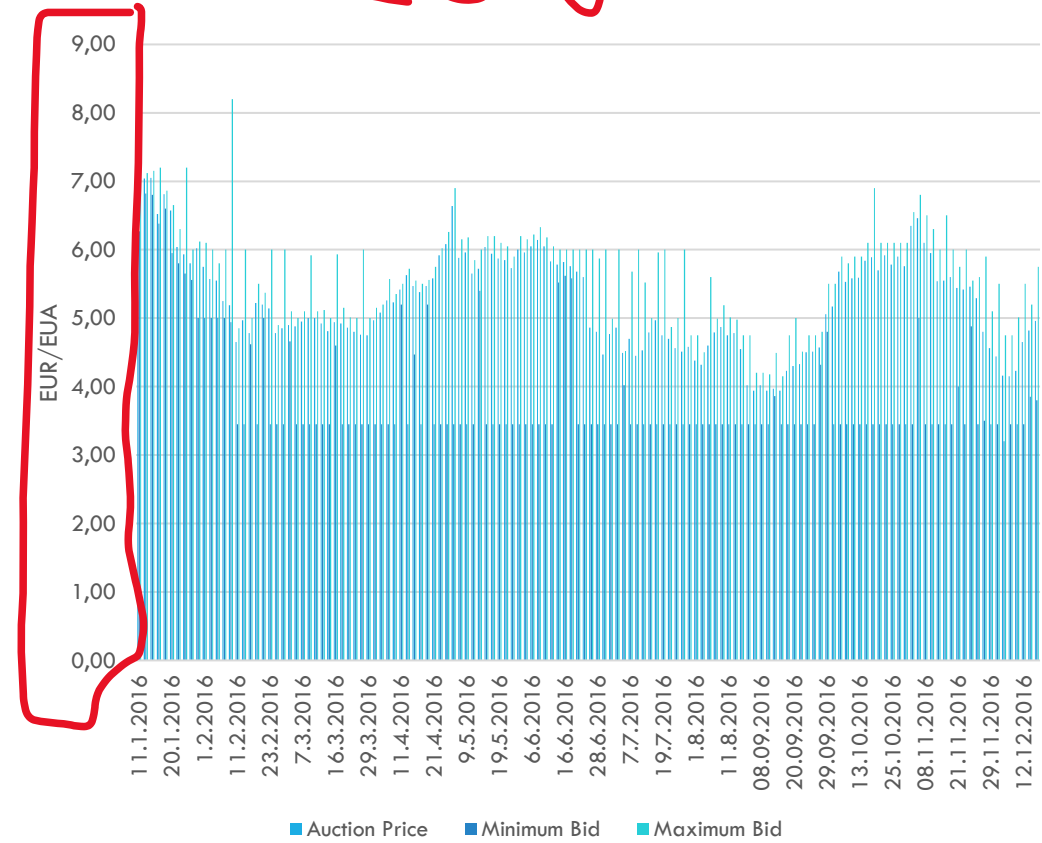
■ Volume Primary Market Auction

EU ETS – TRH 2021 VS. 2016

2021

2016

AKTUÁLNÍ VÝVOJ - 2022

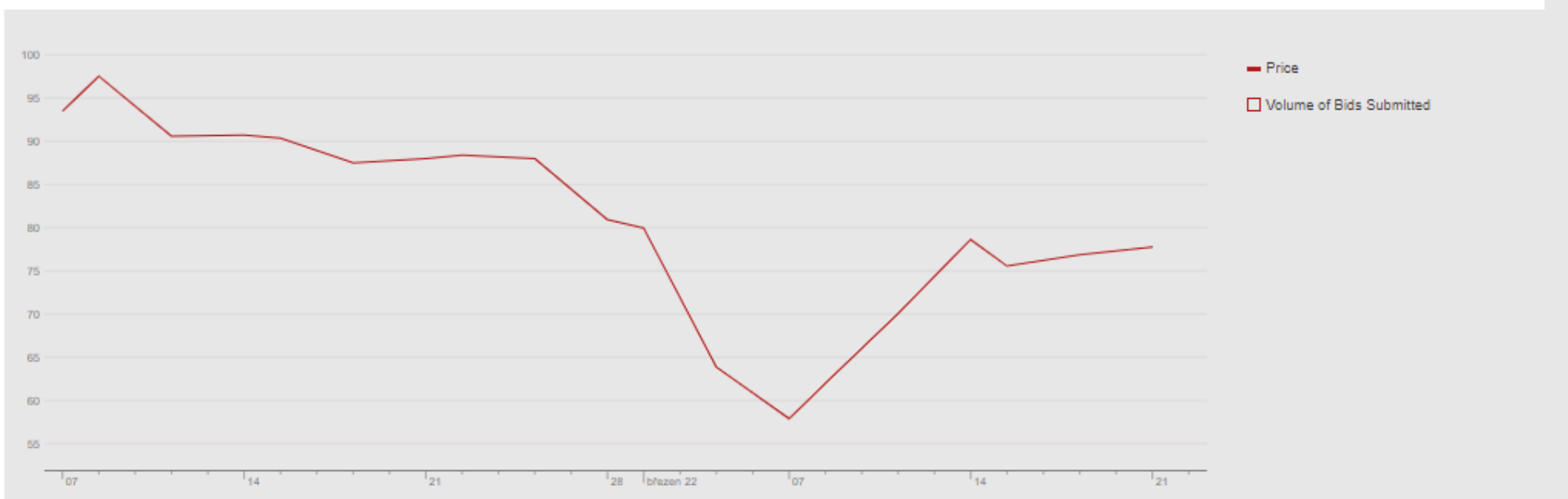
[MARKETS](#)[MARKET DATA](#)[ACCESS](#)[TRAINING](#)[SERVICES](#)[EEX AG](#)

EEX > [Market Data](#) > [Environmental Markets](#) > [Auction Market](#)

2022-03-22

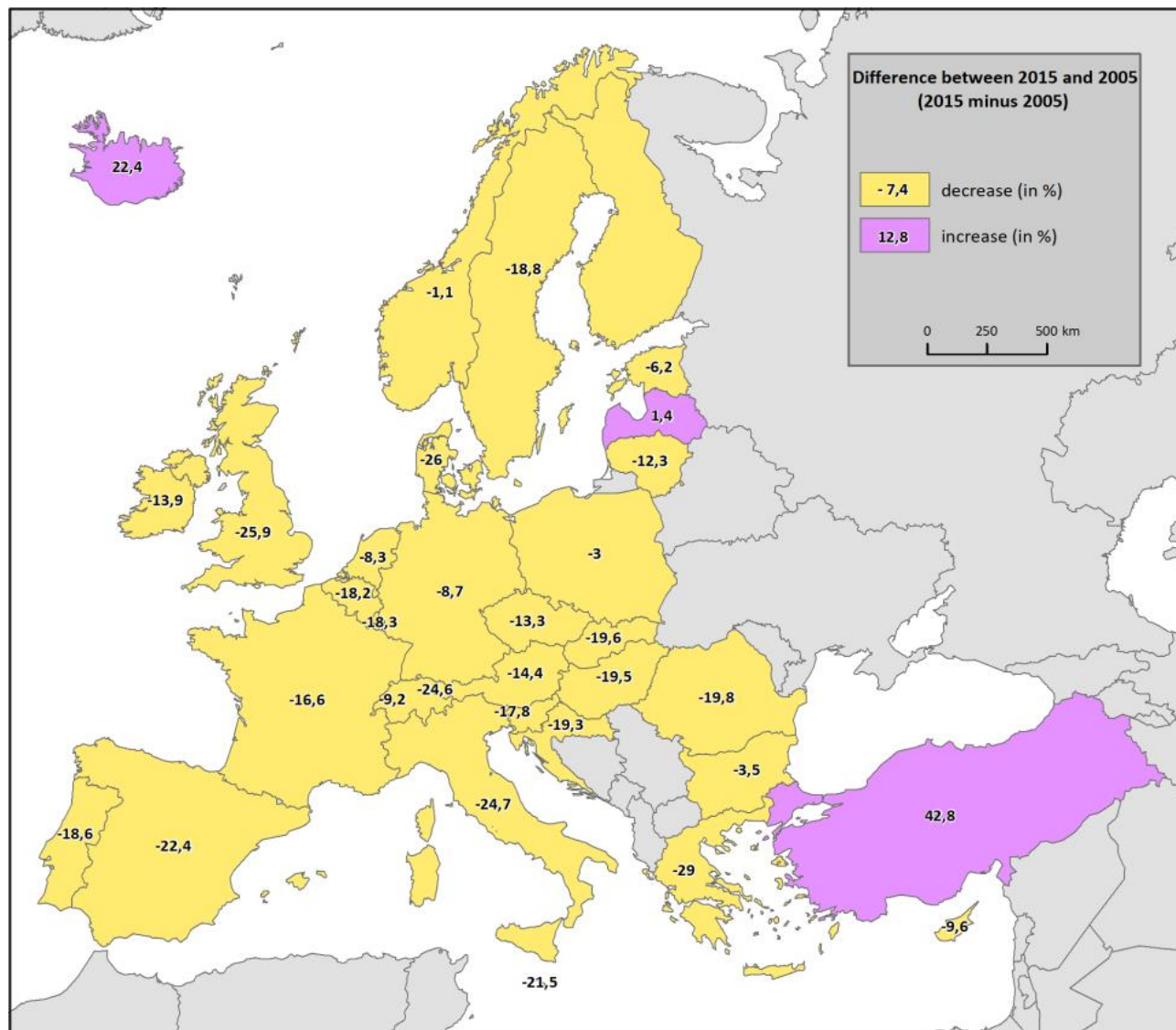
Name	Market Area	Date	Time	Auction Clearing Price €/tCO2	Volume of Bids Submitted	Auction Volume tCO2	Cover Ratio	Number of Successful bidders
Phase 4	EU	2022-03-21	11:17	77,76	5 761 500	2 506 500	2,30	15

Phase 4	DE	2022-03-18	11:18	79,21	4 083 500	1 944 000	2,09	16
Phase 4	PL	2022-03-16	11:18	75,25	6 508 000	3 322 500	1,96	19

ROZDÍL V EMISÍCH CO₂ – 2005 VS. 2015

DOBROVOLNÉ NÁSTROJE

Produkty:

Ekologicky šetrný výrobek/
služba

Květina (The Flower)

Environmentální prohlášení o
produktu

Vlastní environmentální tvrzení

Činnosti organizace

EMS

ISO 14001

EMAS

Čistší produkce

Environmentální účetnictví

Dobrovolné dohody

Jednostranné závazky
znečišťovatelů

Veřejné dobrovolné programy

Dobrovolné environmentální
dohody

PRODUKTY

EKOZNAČENÍ

Ekoznačení - označování výrobků a služeb, které jsou v průběhu celého životního cyklu prokazatelně šetrnější nejen k ŽP, ale i ke zdraví spotřebitele.

Firmy – marketing produktů

Spotřebitel - vodítko při nákupu ekologicky šetrnějšího zboží a služeb.

Existují tři standardizované (normované) typy environmentálního značení a prohlášení:

- **Ekoznačení (typ I): eco-labeling**
- **Vlastní environmentální tvrzení (typ II)**
- **Environmentální prohlášení o produktu (EPD - Environmental Product Declaration) (typ III)**

EKOZNAČENÍ ČR X EU

Na rozdíl od značky **Ekologicky šetrný výrobek/služba - Ekoznačka EU** může být udělena produktům na trhu celé EU - Program ekoznačení EU je mezinárodní.

Logo Ekoznačky EU - podoba stylizované květiny (dříve se jí často přezdívalo **Květina/The Flower**) - zelená lodyha a kulaté květenství tvořené modrými hvězdičkami a symbolem € uprostřed. Nedílnou součástí značky je stylizovaný nápis EU Ecolabel.

EKOZNAČENÍ - TECHNIKÁLIE

CENIA

- uděluje českou ekoznačku
- u Ekoznačky EU zprostředkovává její udělení

Směrnice pro udělení ekoznačky ČR Ekologicky šetrný výrobek/služba – vydává MŽP

Kriteria pro udělení Ekoznačky EU – v **Narřízení Evropského parlamentu a Evropské rady**, vycházejí ze zásad mezinárodní normy ISO 14024.

Za používání značky se platí **poplatky**.

Více na <https://ekoznacka.cz/>

ENVIRONMENTÁLNÍ PROHLÁŠENÍ O PRODUKTU

Environmentální prohlášení o produktu (Environmental Product Declaration – EPD) - soubor měřitelných informací o vlivu produktu (výrobku nebo služby) na ŽP v průběhu celého životního cyklu

Příklad informací: spotřeba energií a vody, produkce odpadů, vliv na změnu klimatu, eutrofizaci, rozrušování ozonové vrstvy

Informace se zjišťují **metodou analýzy životního cyklu (LCA)** podle norem ČSN ISO 14040-49

Dokument (EPD) s těmito údaji

musí být veřejně přístupný

údaje v něm obsažené musí být ověřitelné

Podrobný průkaz produktu o jeho vlivu na životní prostředí

ENVIRONMENTÁLNÍ PROHLÁŠENÍ O PRODUKTU V ČR

Nyní *registrováno cca 124 environmentálních prohlášení*, platnost omezena - do 2022
– 2026

Zejména produkty v oblasti stavebnictví

Seznam produktů zde: <https://www.cenia.cz/spolecenska-odpovednost/epd/databaze-epd/>

VLASTNÍ ENVIRONMENTÁLNÍ TVRZENÍ

Vztahuje se na výrobek, součástku nebo obal

Prohlášení, značka nebo obrazec poukazující na environmentální aspekt výrobku, součástky nebo obalu - např. biologicky degradovatelný, recyklovatelný, apod.

Vydáno výrobcem, bez ověření či certifikace třetí stranou, avšak musí být veřejně ověřitelné (tzv. ověření druhou stranou).

Podoba sdělení, značek nebo obrazců:

na výrobku nebo na obalu výrobku
v dokumentaci k výrobku
v technických bulletinech
v reklamě nebo propagaci
prostřednictvím TV nebo internetu

GREENWASHING

Název pro praxi, kdy výrobce dělá svůj výrobek šetrnějším k ŽP než ve skutečnosti je

Kanadská organizace Terra Choice - 2008 **průzkum tvrzení týkajících se vlivu na ŽP** u 2219 výrobků na pultech amerických a kanadských obchodů - **25 z nich o sobě informovalo pravdivě !!!** – u všech ostatních (tj. **98%**) byla **informace falešná, zavádějící nebo špatně podaná**

Výrobci při tvorbě svých tvrzení používají různé strategie:

- **zatajený háček** (57% zkoumaných výrobků) – firma zdůrazní jeden pozitivní environmentální aspekt a jiný negativní zatají.
- **tvrzení bez důkazu** (26% výrobků) – na šamponu je napsáno, že nebyl testován na zvířatech a že je bio. Nenajdeme však pro to žádný důkaz, například věrohodný certifikát.

GREENWASHING - STRATEGIE

vágní tvrzení (11% výrobků) – na produktu je napsáno, že je přírodní, citlivý k životnímu prostředí, neobsahuje chemikálie, z přírodních složek a podobně. Nikde ale není uvedeno, co konkrétně se tím myslí.

irelevantní tvrzení (4% výrobků) – na spreji je napsáno, že neobsahuje freony – jenomže ty byly zakázány už před pěknou řádkou let. Ovšem vytváří se dojem, že konkurenční výrobky freony obsahují.

menší zlo (1% výrobků) – výrobek je šetrnější v rámci jasně environmentálně problematické kategorie, například bio cigarety nebo zelené insekticidy a pesticidy.

Ihaní

uctívání falešných značek – výrobek prohlášením na obalu nebo grafickým symbolem budí dojem, že jeho kvality byly ověřeny nezávislou institucí, zatímco ve skutečnosti žádné ověřování neproběhlo.

ČINNOSTI ORGANIZACE

EMS

System environmentálního řízení; systém environmentálního managementu

2 pilíře – EMAS a ISO

Systemy EMS - nejrozšířenější způsob, jak může organizace deklarovat, že:

- v rámci své činnosti dbá na ochranu ŽP
- při produkci výrobků či poskytování služeb jsou zvažovány jejich dopady na ŽP
- EMS - součástí systému managementu podniku, ***zaměřuje se na činnosti, výrobky či služby podniku, které měly, mají nebo mohou mít vliv na ŽP***

Zavedení systému se dotýká:

- organizační struktury
- způsobů rozdělení odpovědnosti
- technologických postupů, procesů
- stanovení a zavedení environmentální politiky

ISO 14001

vydána **v roce 1996** Mezinárodní organizací pro normalizaci (ISO – International Organization for Standardization)

slouží pro certifikaci podniku nezávislou třetí stranou

v soukromých i ve veřejných organizacích

EMAS

Systém environmentálního řízení a auditu (**Eco Management and Audit Scheme**) – **od roku 1995**

Zřízení EU - zjišťování a sledování vlivu činností organizací na ŽP a zveřejňování informací formou jednotlivých environmentálních prohlášení (prohlášení k životnímu prostředí)

EMAS - aktivní přístup podniku ke sledování, řízení a postupnému snižování dopadů činností organizace na ŽP

Určen pro všechny typy organizací (v soukromé sféře i ve státní a veřejné správě)

EMAS

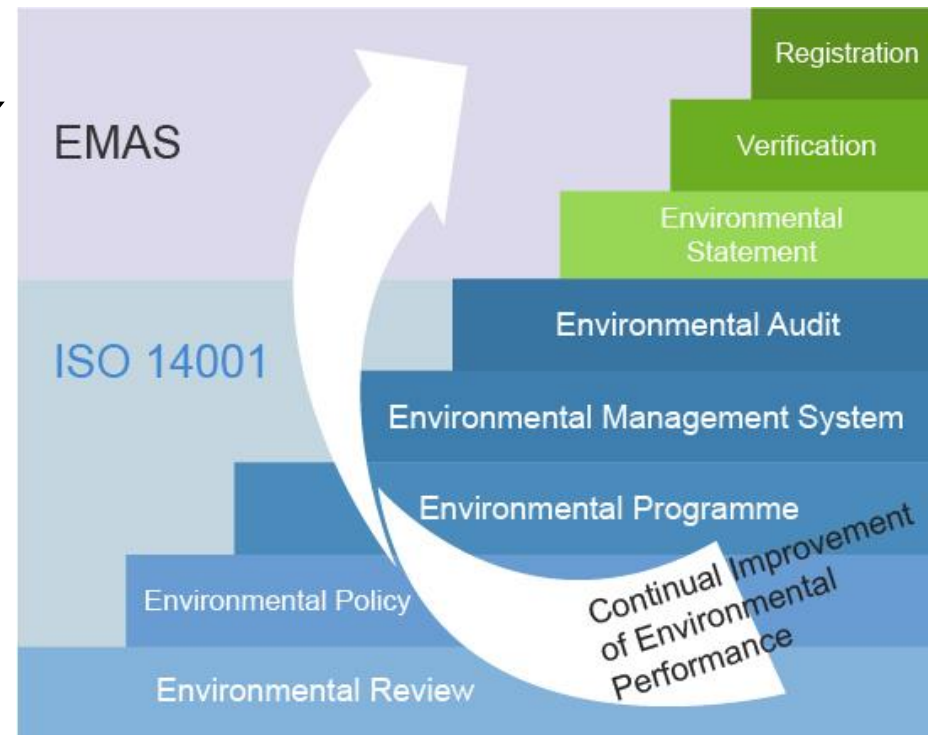
Požaduje po organizaci definovat:

- významné environmentální aspekty (a dopady)
- konkrétní cíle a opatření

Požadavek

tzv. neustálého

zlepšování

JAK NA EMAS

Doba zavedení systému – odvíjí se od typu činnosti, kterou podnik vykonává

Obecně - u průmyslového podniku delší časový horizont, než např. u organizace, která vykonává pouze administrativní činnost

Certifikát je udělován na 3 roky

Ve srovnání s ISO 14001 - ***EMAS větší prestiž***

EMAS V ČR

MŽP – garant programu

CENIA – registrace organizací s EMAS, spravuje národní registr EMAS

Český institut pro akreditaci, o.p.s. - národní akreditační orgán, zodpovědný za akreditaci a dohled nad environmentálními ověřovateli

ČIŽP – vydává pro CENlu stanovisko - zhodnocení vlivu organizace na složky životního prostředí (voda, ovzduší atd.), nakládání s odpady či chemickými látkami, výskyt havárií a pokuty udělené v posledních 2 letech od podání žádosti o registraci v programu EMAS.

Environmentální ověřovatelé - kontrola, zda organizace žádající o registraci plní všechny požadavky nařízení

Registr EMAS v ČR <https://emaseu.cz/emas/databaze-emas>

EMAS V ČR 3/2022

Seznam organizací registrovaných v programu EMAS v České republice

Registrační číslo	Subjekt	Registrace od	Registrace do	Environmentální prohlášení
CZ-000014	OHLA ŽS a.s.	24.6.2004	31.10.2024	Odkaz
CZ-000017	OEZ, s.r.o.	8.12.2004	14.6.2022	Odkaz
CZ-000021	IMOS Brno, a.s.	23.11.2005	31.8.2023	Odkaz
CZ-000022	Teplárna Strakonice, a.s.	24.11.2005	26.7.2023	Odkaz
CZ-000025	GEOSAN GROUP a.s.	13.3.2006	1.6.2023	Odkaz
CZ-000027	SUBTERRA a.s.	4.5.2006	27.3.2024	Odkaz
CZ-000031	HOCHTIEF CZ a. s.	10.7.2006	28.5.2024	Odkaz
CZ-000032	Metrostav a.s.	8.9.2006	27.5.2024	Odkaz
CZ-000033	VCES a.s.	19.10.2006	2.7.2024	Odkaz
CZ-000037	STRABAG a.s.	16.8.2007	20.9.2022	Odkaz
CZ-000038	RELIMEX spol. s.r.o.	7.2.2008	17.9.2022	Odkaz
CZ-000040	UNISTAV CONSTRUCTION a.s.	19.5.2008	31.3.2023	Odkaz
CZ-000041	POHL cz, a.s.	29.5.2008	25.6.2023	Odkaz
CZ-000045	Město Chrudim	20.1.2010	10.12.2021	Odkaz
CZ-000049	Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.	6.6.2012	10.6.2024	Odkaz
CZ-000051	KÚ Moravskoslezského kraje	12.9.2012	12.9.2024	Odkaz
CZ-000052	HETTICH k.s.	10.4.2013	10.4.2022	Odkaz
CZ-000058	Pierburg s.r.o.	9.12.2016	9.12.2022	Odkaz

Společné registrace

Registrační číslo	Subjekt	Registrace od	Registrace do	Environmentální prohlášení
DE-158-00016	INA Lanškroun spol. s.r.o.	31.10.2013	31.10.2020	Odkaz
BE-VL-000016	EURid Services s.r.o.			Odkaz

ČISTŠÍ PRODUKCE

Preventivní strategie podporující efektivnější využívání vstupních zdrojů + snižující rizika vůči člověku a ŽP

Ekonomicky výhodný způsob snižování negativních dopadů výroby či služeb na ŽP

Odpad = draze nakoupené suroviny, které se nepodařilo proměnit v konečný produkt

ENVIRONMENTÁLNÍ ÚČETNICTVÍ

Environmentální finanční účetnictví (EFA) x environmentální manažerské účetnictví (EMA)

Obecně:

- **finanční účetnictví** - shromažďování a podávání informací o podnikání firmy zejména pro externí uživatele,
- **manažerské účetnictví** - shromažďuje a poskytuje informace, které využívá na prvním místě podnikový management pro řízení firmy

EMA - identifikace, shromažďování, odhady, analýzy, vykazování a předávání informací o:

- hmotných a energetických tocích
- environmentálních nákladech
- dalších hodnotově vyjádřených informacích, které jsou východiskem pro rozhodování v každém podniku

ÚČETNICTVÍ

**I v rámci finančního
účetnictví lze sledovat:**

environmentální náklady
environmentální investice
závazky a pohledávky
spojené s environmentálními
aspekty

Účetní výkazy:

Rozvaha – aktiva + pasiva;
stavové veličiny
Výsledovka – výkaz zisků a
ztrát; tokové veličiny

Účetní osnova

ENVIRONMENTÁLNÍ NÁKLADY

Pro podnik je často náročné „vyčlenit“ environmentální náklady ze všech ostatních kategorií (produkt, proces, aktivity a příslušenství)

EcoAccounting - model doplňující klasické nákladové účetnictví - 5 oblastí environmentálního managementu:

naplňování
legislativy

snižování
závazků

prevence
znečištění,

možnosti změn
(náprava
nežádoucího
stavu)

strategie

DOBROVOLNÉ DOHODY

VYMEZENÍ DOBROVOLNÝCH DOHOD

Dobrovolné dohody

- Jdou nad rámec požadavků legislativy nebo
- Legislativu nahrazují
- Mohou být používány ke zmírnění ekonomického dopadu nové environmentální legislativy na nejvíce postižené sektory
- Zvýšená aktivita znečišťovatelů
- Jsou spojeny s vyjednáváním

Vyžadují od podniků ***pozitivní aktivitu*** spíše než pasivní reakce na nástroje regulátora

Nutná kontrola plnění + sankce

DĚLENÍ DOBROVOLNÝCH DOHOD

Podle stupně zásahu veřejné autority

- ***Jednostranné závazky znečišťovatelů***
- ***Veřejné dobrovolné programy*** – iniciátorem jsou veřejné instituce
- ***Vyjednané dobrovolné environmentální dohody***
  - úmluvy (covenants) v Nizozemí
  - veřejné dobrovolné environmentální dohody
  - soukromé environmentální dohody (mezi znečišťovatelem a poškozeným)

JEDNOSTRANNÉ ZÁVAZKY ZNEČIŠŤOVATELŮ

Programy na zlepšení ŽP

Připravené a přijaté jen firmami

Firmy zde definují:

- Environmentální cíle
- Opatření
- Sledování plnění cílů

VEŘEJNÉ DOBROVOLNÉ PROGRAMY

Firmy souhlasí s určitými pravidly, která jsou kladena na jejich činnost, technologie nebo management

Pravidla stanoví veřejná instituce, konkrétně:

- Charakteristiku programu
- Podmínky individuálního přistoupení
- Opatření
- Způsob sledování plnění
- Hodnocení výsledků

Veřejné instituce mohou na programy poskytovat dotace, práva na využívání loga apod.

Nejrozšířenější environmentální manažerské systémy (EMAS a ISO 14000)

V USA dobrovolné programy připravené EPA

DOBROVOLNÉ ENVIRONMENTÁLNÍ DOHODY

Politika ŽP 90. let 20 století – strategie proaktivních přístupů – snahy o přechod od následných technických řešení (end-of-pipe) k technicky preventivním řešením

První environmentální dohody – 60. a 70. léta 20. století v zemích OECD

Počet dobrovolných dohod

- ***Japonsko*** – ***více než 30 000*** (hodně na místní úrovni)
- EU – více než 300
- USA – 42 dobrovolných dohod řízených vládou; v rámci 1 DD smlouvy s více firmami

PRVNÍ ENVIRONMENTÁLNÍ DOHODY

1964 - 1. dobrovolná dohoda v Japonsku – město Yokohama a společnost Electric Source Development Corporation

- **Vybudování nové uhelné elektrárny**
- Absence přísné legislativy na ochranu ovzduší
- Starosta Yokohamy – zorganizoval komisi nezávislých expertů, zhodnotila dopady nové elektrárny + zpracovala podrobný seznam opatření na kontrolu a snížení emisí
- Společnost uzavřela s městem smlouvu – závazek plnit seznam opatření
- Úspěch této iniciativy – rozmach dobrovolných dohod v Japonsku

1971 – Francie – cementářenský průmysl

- **Závazek dosáhnout přísnějších standardů znečištění ovzduší** než předepisoval zákon
- Dotace MŽP do výše 10 % investic

DOBROVOLNÉ DOHODY V ČR

MŽP http://www.mzp.cz/cz/dobrovolne_dohody

České plynárenské společnosti - plyn v dopravě <http://www.cianews.cz/cs/1880744-cps-10-let-od-dobrovolne-dohody-k-narodnimu-akcnimu-planu-cista-mobilita>

Třinecké železárny - Dohoda podepsaná MŽP, Třineckými železárnami a Moravskoslezským krajem, jejímž cílem je omezování zatížení životního prostředí.

ČEZ - Dohoda o spolupráci mezi MŽP a ČEZ za účelem snížení zátěže životního prostředí nad rámec stávajících legislativních požadavků, plnění národních cílů a mezinárodních závazků ČR ve snížení emisí látek poškozujících klimatický systém Země.

STOP PRACH - společná deklarace SČ dolů, starostů a místostarostů obcí a MŽP - STOP PRACH